
SIYOSIY IMIJNING TARIXIY EVOLUTSIYASI

To'xtaxo'jayev Abdumalikxo'ja Tursunpolat o'g'li

O'zbekiston davlat jahon tillari
universiteti 4-kurs talabasi

Annotatsiya: O'zbekistonning Markaziy Osiyodagi strategik joylashuvi uning siyosiy imijini mintaqaviy barqarorlik va xalqaro munosabatlarda katta ahamiyat kasb etadi. Ijobiy siyosiy imij shakllantirish, diplomatik aloqalarni mustahkamlashi va xorijiy investitsiyalarni jalb qilishi mumkin. Shu bilan birgalikda, ommaviy axborot vositalari jamoatchilik fikrini va hukumat siyosati va harakatlariga nisbatan qarashlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Mediada ishlab chiqilgan yaxshi siyosiy imij hukumat tashabbuslari uchun jamoatchilik ishonchini va qo'llab-quvvatlashini oshirishi mumkin. O'zbekiston **modernizatsiya** va boshqaruvni yaxshilashga qaratilgan keng ko'lamli siyosiy va iqtisodiy islohotlarni amalga oshirmoqda. Ushbu islohotlarni milliy ommaviy axborot vositalarida samarali yoritish, mamlakatning **progressiv** va islohotchi davlat sifatidagi imijini mustahkamlashi mumkin. Ijobiy siyosiy imij O'zbekistonni xavfsiz va mehmondo'st davlat sifatida ko'rsatish orqali turizmni rivojlantirishi ham mumkin.

Kalit so'zlar: siyosiy imij, modernizatsiya, siyosiy yetakchilar, saylov kampaniyalari.

Kirish.

Siyosiy imij siyosiy yetakchilar va ularning siyosiy partiyalari uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan tushunchadir. Bu imij ommaviy axborot vositalari, saylov kampaniyalari va jamoatchilik bilan aloqalarda markaziy o'rinni egallaydi. Ushbu maqolada siyosiy imijning nazariy asoslari, shakllanishi va uning siyosiy jarayonlarga ta'siri haqida ilmiy tadqiqotlar va amaliy misollar keltiriladi. Siyosiy imij - bu siyosatchining ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik orqali yaratgan va uzatilgan shaxsiy va professional qiyofasidir. Bu tushuncha Erving Goffman tomonidan "The Presentation of Self in Everyday Life" asarida qo'yilgan tamoyillarga asoslanadi. Goffman odamlar o'zlarini ijtimoiy vaziyatlarda qanday tutishlarini va o'z qiyofalarini qanday boshqarishlarini tahlil qilgan[1].

Bruce Newmanning "The Marketing of the President" asarida siyosiy imijning yaratish va boshqarish jarayonlari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Newmanning tadqiqotlari siyosiy yetakchilar va partiyalar saylov kampaniyalarida marketing strategiyalaridan qanday foydalanishini ko'rsatadi. Bu strategiyalar ommaviy axborot vositalari orqali siyosiy imijni shakllantirish va targ'ib qilishni o'z ichiga oladi[2].

Ommaviy axborot vositalari siyosiy imijni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Media orqali yetakchilar o'zlarining siyosiy qarashlari va shaxsiy fazilatlarini ommaga yetkazadilar. Bu jarayonda jurnalistlar, reklama agentliklari va siyosiy maslahatchilar yetakchilarning ijobiy qiyofasini yaratish uchun ishlaydi. John Corner va Dick Pelsning "Media and the Restyling of

Politics” asarida media va siyosiy imij o’rtasidagi munosabatlar tahlil qilingan[3].

Siyosiy imij nafaqat saylovlar, balki davlat boshqaruvida ham muhimdir. Yetakchilarning ijobiy imiji ularning xalq tomonidan qo’llab-quvvatlanishi va siyosiy barqarorligini ta’minlaydi. Bu esa siyosiy islohotlar va qarorlarni samarali amalga oshirish imkonini beradi. Murray Edelmaning “The Symbolic Uses of Politics” asarida siyosiy imijning davlat boshqaruvidagi o’rni va ahamiyati haqida batafsil tahlil berilgan.

Platon va Aristotel qadimgi Yunonistonning eng mashhur faylasuflaridan bo’lib, ularning asarlari siyosatshunoslikning asosiy tamoyillarini shakllantirgan. Platonning “Respublika” (The Republic) asarida ideal davlat va yetakchi fazilatlar haqida muhim mulohazalar keltirilgan. Platonning fikricha, davlat boshqaruvchilari donishmand, adolatli va fazilatli bo’lishi kerak. Bu ideal yetakchilar jamoatchilik oldidagi o’z imijlarini qanday shakllantirishi haqida ham tasavvur beradi.

Aristotel esa “Siyosat” (Politics) asarida siyosiy tizimlar va hokimiyatning turli shakllarini tahlil qilgan. Uning fikriga ko’ra, siyosiy yetakchining imiji uning axloqiy va intellektual fazilatlariga asoslanishi kerak. Aristotelning bu qarashlari qadimgi Yunonistondagi siyosiy hayotda rahbarlarning o’z imijlarini qanday boshqarishlari kerakligi haqida muhim tavsiyalarni o’z ichiga oladi. Aristotel (miloddan avvalgi 384-322) qadimgi yunon faylasufi bo’lib, uning “Politics” (Siyosat) asari siyosiy nazariya va falsafa sohasidagi eng muhim asarlardan biri hisoblanadi. Aristotelning “Politics” asari davlat tuzilishi, hukumat shakllari, fuqarolik va adolat haqida batafsil tahlillarni o’z ichiga oladi. Ushbu asar siyosiy hayotning turli jihatlarini o’rganishga bag’ishlangan bo’lib, bugungi kungacha o’z ahamiyatini yo’qotmagan. Aristotel “Politics” asarida siyosiy hamjamiyatning (polis) maqsadi insonlarning baxt-saodati va yaxshilanishi uchun zarur ekanligini ta’kidlaydi. Uning fikricha, davlatning asosiy maqsadi eng yaxshi hayot tarzini ta’minlashdir. Bu esa fuqarolar o’rtasidagi adolat va qonuniylik orqali amalga oshiriladi[4]. Aristotelning fikricha, davlat insonning tabiiy ehtiyojlaridan kelib chiqadi. U davlatni oilaviy munosabatlar va jamoalar asosida qurilgan tabiiy tashkilot deb hisoblaydi.

Aleksandr Makedonskiy (mil. avv. 356-323) qadimgi dunyoning eng buyuk sarkardalaridan biri bo’lib, uning imiji jang maydonidagi muvaffaqiyatlari, strategik aqlliligi va shaxsiy jasorati orqali shakllangan. Aleksandrning imiji uning askarlari va raqiblariga katta ta’sir ko’rsatgan va u o’zini afsonaviy yetakchi sifatida namoyon eta olgan[5].

Sun Tzuning “Urush san’ati” (The Art of War) asari urush strategiyalari va rahbarlik san’ati haqida yozilgan eng qadimiy va muhim manbalardan biridir. Bu asar harbiy rahbarlarning jang maydonidagi obro’si va imiji haqida muhim maslahatlar berilgan. Sun Tzuning fikricha, rahbarning imiji uning

muvaffaqiyatida hal qiluvchi rol o'ynaydi va dushmanlarni yengishda muhim ahamiyatga ega[6].

Niccolo Machiavelli (1469-1527) siyosiy pragmatizm va amaliyotda yetakchilikning muhim nazariyotchisi bo'lgan. Uning "Hukmdor" (The Prince) asari siyosiy imij haqida dastlabki muhim manbalardan biri hisoblanadi. Machiavelli siyosatchilarning hokimiyatga erishish va uni saqlash uchun o'zlarini qanday namoyish qilishlari haqida batafsil ko'rsatmalar bergan. Unga ko'ra, hukmdor o'z maqsadlariga erishish uchun kerak bo'lsa, qattiqqo'llik va makkorlikni ham qo'llashi mumkin[7].

Xulosa.

Siyosiy imijning evolyutsiyasi jahonning turli davlatlari tomonidan amalga oshirilgan tajribalar bilan taqqoslab tahlil qilish imkonini beradi. Siyosiy imijning shakllanishi va rivojlanishi uzoq va xilma-xil tarixi bor. OAV saytlari va onlayn platformalar orqali siyosiy imijni yaratishning bugungi davrda ahamiyati ortgan. Siyosiy imijning evolyutsiyasi zamonaviy texnologiyalar va raqamli aloqa vositalarining ta'siri ostida o'zgargan. Zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish siyosiy imijni shakllantirishda yangi imkoniyatlarni ochib beradi va davlatlarning xalqaro maydonda o'z o'rnini mustahkamlashda yordam beradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR.

1. Goffman, Erving. "The Presentation of Self in Everyday Life". Anchor Books, 1959.
2. Newman, Bruce. "The Marketing of the President". Sage Publications, 1994.
3. Corner, John, and Dick Pels. "Media and the Restyling of Politics: Consumerism, Celebrity, and Cynicism". Sage Publications, 2003.
4. Aristotle. "Politics". Translated by Benjamin Jowett, Batoche Books, 1999.
5. Sinclair, T. A., and Trevor J. Saunders. "The Politics". Penguin Classics, 1981.
6. Burke, Edmund. "Reflections on the Revolution in France". 1790.
7. O'Brien, Conor Cruise. "The Great Melody: A Thematic Biography and Commented Anthology of Edmund Burke". University of Chicago Press, 1992.